

МИСЛИВСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ І ЄС. ПОЛІТИКО-ІНСТИТУЦІЙНИЙ ВИМІР ТА ВОЄННІ РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ

Шановні колеги, присутні. Мисливське господарство України знаходиться у глибокій стагнації. Цей процес розпочався задовго до повномасштабної агресії РФ, але війна значно прискорила його. Та не лише війна вбиває мисливську галузь. Відсутність дієвої Стратегії функціонування мисливського господарства під час воєнного стану та перманентно недолуга галузева політика влади — не залишають шансів на виживання, тим самим створюючи серйозні ризики для нашої країни, її населення та економіки.

(Слайл 1)

Тож головна проблема, колеги, не в нас з вами, а в тому, що відповідні представники вищої державної влади України схоже до сих пір не мають належного уявлення про те, що насправді являє собою вітчизняна мисливська галузь — про її виняткові й безальтернативні функції у забезпеченні екологічного, епізоотичного, продовольчого, економічного та загальнобезпекового благополуччя країни! Пояснювати роками це можновладцям та введеній в оману зооактивістами частині суспільства вже чесно кажучи обридло.

(Слайд 2)

Основні виклики для мисливської галузі сьогодні є такими:

1. Недосконалість нормативно-правової бази, невідповідність її кращим європейським практикам та стандартам;

2. Забюрократизованість та централізація влади щодо надання дозволів користувачам, у тому числі Лімітів та угідь в користування. *(*Нагадати, що цьогорічні Ліміти вже четвертий місяць знаходяться в Міндовкіллі на погодженні, минулого року вони були погоджені лише 8-ми областям в грудні, цьогоріч історія повторюється);*

3. Відсутність державної підтримки мисливської галузі;

4. Значне послаблення єгерської служби внаслідок економічної кризи через заборону полювання та мобілізацію;

5. Відсутність державної служби контролю за охороною державного мисливського фонду;

6. Високий рівень браконьєрства, у тому числі через заборону полювання;

7. **(Слайд 3)** Дуже висока чисельність хижих та потенційно шкідливих для довкілля тварин (бродячих собак, котів, вовків, лисиць, єнотовидних собак, шакалів, сірих ворон) через заборону полювання, це в свою чергу негативно впливає на епізоотичну ситуацію та чисельність основних видів мисливських тварин;

(Слайд 4, Слайд 5, Слайд 6, Слайд 7)

8. **(Слайд 8)** Недостатня фахова підготовка та освіта мисливствознавців та єгерів, відсутність наукового забезпечення галузі мисливського господарства;

9. Значні фінансові навантаження на користувачів, без можливості ведення господарської діяльності;

10. Неінтегрованість вітчизняної мисливської етики і культури полювання до західноєвропейських традицій;

11. Відсутність єдності мисливської спільноти та наступ зооактивістів-грантоїдів на мисливську галузь. Їхніх представників ми завжди запрошуємо на всі мисливські заходи, але вони принципово уникають дискусій, звинувачуючи мисливців у небажанні співпрацювати.

12. **(Слайд 9)** Низька чисельність поголів'я основних видів мисливських тварин і як наслідок – мізерні обсяги добування дичини та фінансових надходжень в порівнянні з країнами ЄС;

(Слайд 10)

В той час, як в складі ЗСУ країну боронить чотири єгерські бригади, а понад 102 тисяч мисливців переважно добровільно взяли участь в Силах оборони і безпеки України з 2022 року, влада на заклики користувачів м.у. та громадських організацій відновити роботу галузі, дозволити регулювання чисельності, зокрема, хижака, відповідає: «Хочете постріляти – їдьте на фронт...» або «Ми проти мисливства, а хто «за» – рашисти...». Нехай вони скажуть це людям, які у своїх

дворах відбиваються від лисиць, шакалів, вовків, здичавілих собак та страждають від наслідків сказу, втрачають товарні господарства від розповсюдження африканської чуми свиней.

(Слайд 11)

Над чим останніми роками працювала Всеукраїнська асоціація мисливців та користувачів мисливських угідь (ВАМКМУ) ?

Ми вперше в історії вступили до лав Федерації мисливських та природоохоронних асоціацій Європи (FACE), що, безперечно, є однією з найголовніших подій минулого року! Іншими словами – вітчизняні мисливські галузь і спільнота, одними з перших стали членами мисливського європейського союзу. Це дало, з одного боку, змогу долучати експертів FACE до нашої роботи, з іншого — доносити проблеми України, у першу чергу – в мисливській галузі, до міжнародної спільноти. У вересні 2023 року наша Асоціація брала участь у Генеральній асамблеї FACE, де з нашої доповіді представники багатьох країн ЄС почули про екологічні наслідки повномасштабного вторгнення рф в Україну. Ми закликали національні мисливські союзи Європи, за можливості, підтримувати українських мисливців, які продовжують боронити Україну та, безумовно, й Західну Європу від російського неофашизму.

У червні 2023 року в м. Києві відбувся Всеукраїнський круглий стіл, на якому було презентовано проєкт Стратегії сталого ведення мисливського господарства до 2035 року, ініціатором і розробником якої є в ому числі ВАМКМУ. Ми долучили до експертної оцінки цього документу FACE і отримали схвальні відгуки з Брюсселя. Та на жаль Стратегія вже рік знаходиться в Міндовкіллі й там не погоджують її.

Наша Асоціація неодноразово зверталась до Президента, Верховної Ради та Кабміну, намагаючись привернути увагу до проблеми затвердження Стратегії, як і до проблеми блокування Міндовкіллям лімітів та норм добування диких мисливських. Ці питання піднімались зокрема під час панельних дискусій, але на жаль, ми бачимо лише байдужість і відсутність підтримки з боку влади!

У жовтні 2023 року ВАМКМУ стала ініціатором і організатором проведення Міжнародного форуму «Перспективи вольєрного та фермерського розведення диких тварин з метою повоєнного відновлення тваринного світу України», що відбулася на Волині. Захід зібрав близько 150 учасників з восьми країни Європи, у тому числі за представництва FACE та СІС.

Конференція з проблем сказу в Україні: співпрацювати, навчати, ліквідовувати», яка відбулась на Львівщині в якій брали участь близько 500 учасників з усього світу, зокрема представники ВООЗ, МОЗ, ЦГЗ, ДПСС і, звичайно, – наша Асоціація, які підтвердили

велику епізоотичну кризу в Україні й закликала всіх доєднатись до її подолання. Представниками цих організацій було визнано, що один з найголовніших інструментів профілактики епізоотій – є регулювання чисельності хижаків шляхом полювання на них.

Для подолання вищезазначеної проблеми Асоціація підписала Меморандум про співпрацю з Держпродспоживслужбою.

ВАМКМУ намагається використовувати всі можливі майданчики для забезпечення роботи мисливських господарств, відстоювання прав мисливської спільноти та попередження біобезпекових проблем. Так на останньому засіданні Громадської ради при Державне агентство лісових ресурсів України, де піднімалися питання біобезпеки та підходів до регулювання чисельності мисливських тварин в умовах воєнного стану, Асоціацією, через своїх делегатів у дорадчому органі, було ініційовано та підготовлено ряд відповідних звернень: до Ради національної безпеки і оборони України (РНБО), Кабінету Міністрів України та Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України. Громадська рада підтримала всі ці ініціативи своїм рішенням.

Навесні цього року у стінах Національного львівського лісотехнічного університету ми разом з партерами провели Всеукраїнську семінар-нараду з питань розвитку мисливської галузі та утвердження мисливських національно-культурних цінностей. Окрім цього обговорили й ряд інших, загальних проблем, які

нині впливають на мисливську галузь. Наш захід відвідало більше 80 фахівців, науковців, представників державних відомств та підприємств, мисливських громадських організацій з усієї країни.

На Нараді було представлено **Мисливський кодекс (етика, культура, самоврядування)** – основний документ, який готували відомі автори зі всієї країни, ми затвердили на цій нараді. Він відображає ставлення мисливців один до одного, до суспільства та до навколишнього природного середовища. В ньому, за кращими європейськими прикладами, закладені основи мисливських національно-культурних цінностей, без яких неможливе існування мисливської галузі.

*(*Згадати Законопроект 3200-1, який було розроблено Асоціацією, а також Законопроект Міндовкілля щодо виключення вовка та бродячого kota з ст. 33 мисливського закону, заборону полювання з луком та арбалетом, а також спрощення процедури внесення видів до Червоної книги, проти якого виступила ВАРКМУ).*

(Слайд 12)

Мисливська галузь країн Євросоюзу

У переважній більшості країн Європейського Союзу, незважаючи на високий розвиток промисловості, сільського та лісового господарства, високу щільність населення, розвинену мережу автодоріг, мисливське господарство є високорозвиненою та прибутковою галуззю економіки.

Воно значно відрізняється від нашого національного, а саме:

- високою щільністю основних мисливських тварин (ці показники подекуди у десятки, а то й сотні разів перевищують аналогічні показники в Україні); ***(слайд порівняння чисельності дичини)***;

- децентралізованим управлінням мисливським господарством та розвитком регіональної мисливської політики;

- високим розвитком трофейного полювання та мисливського туризму, який представлений різноманітними формами альтернативного полювання;

- наявністю великої кількості центрів дичерозведення та вольєрних господарств;

- рентабельністю;

- підтримкою державної влади та суспільством;

- розвитком мисливської культури, просвіти та освіти тощо.

Наприклад, Німеччина. Тут право на ведення мисливського господарства належить землевласнику, який зобов'язаний господарювати на своїх землях. Він може це робити самостійно або віддати їх в оренду мисливським клубам. Ціна орендної плати за користування мисливськими угіддями залежить від багатьох факторів (місця розташування, лісистості, попиту на продукцію, кількості мисливських тварин).

Проте з кожним роком мисливців в Німеччині стає більше. Від реалізації лише м'яса дичини німці отримують 250–300 млн EUR на рік. Загальна кількість спожитих за рік м'ясопродуктів диких копитних тварин

(місцевого походження) у Німеччині складає до 40 тис. тон. 4000 постачальників дичини в Німеччині, які пропонують м'ясо дичини і продукти з нього. 60% німців вживають дичину, 17% – годують її самі, 43% – у ресторані.

(Слайд 13)

Просвітницька ініціатива німецької мисливською асоціацією «Лєрнорт натур» двічі відзначений ЮНЕСКО, як проєкт «Освіта в галузі сталого розвитку в усьому світі». За 20 років на 80% збільшилось число тих, хто отримує природничу освіту в мисливській сфері Німеччини і велика частина з них – не мисливці, а ті, хто прагне знати більше про природу і піклуватись про неї.

Нині головна проблема Німеччини в мисливському господарстві – надмірна кількість дичини.

У Швеції дозвіл на добування мисливських тварин (ліцензія) видається місцевою владою. Відповідальність за ведення доброякісного мисливського господарства (як дичини, так і угідь) покладено на землевласника (резидента чи утримувача мисливського права). У сучасних умовах в Швеції добувають понад 100 тис. особин лося та близько 200 тис. особин козулі.

А в Латвії, наприклад, плата за користування угіддями передбачена лише за державні землі.

Важливим економічним інструментом мисливської політики в Естонії є аукціонна торгівля ліцензіями, що є однією із форм реалізації сезонного права на полювання у державних мисливських угіддях. Їх проводять з метою мобілізації додаткових грошових

коштів на охорону та відтворення ресурсів мисливських тварин. До речі, як інструмент мисливської політики, аукціонна торгівля ліцензіями також використовується у США. Там щорічний дохід від полювання сягає 35 млрд доларів.

Мисливська політика Угорщини спрямована на створення трирівневої системи організації управління мисливським господарством (національної, регіональної та місцевої). Головна мета мисливської політики полягає у створенні гнучкої системи відтворення та охорони ресурсів мисливського господарства з врахуванням принципів екологічно збалансованого (сталого) розвитку, а також інтеграції мисливського господарства з лісовим та сільським господарством.

В Чехії фактичне управління мисливським господарством здійснюється на рівні районів місцевими муніципалітетами, які забезпечують контроль за проведенням біотехнічних заходів та проводять економічну оцінку шкоди завданої мисливськими тваринами довкіллю.

У Польщі право користування державними лісами належить державному лісовому підприємству «Державні ліси Польщі», а право користування нелісовими землями покладено на органи місцевого самоврядування (воєводства і гміни). Мисливські угіддя орендуються громадськими об'єднаннями та мисливськими товариствами, що формують приватні колективні мисливські господарства. Наприклад у Польщі низовий мисливський колектив (коло) є юридичною особою, економічно самостійним і

являється суб'єктом мисливського господарства. Саме первинний колектив є користувачем мисливських угідь, які він орендує у власників землі. Функції охорони мисливських угідь та контролю за дотриманням правил полювання у Польщі поєднуються в особі виключно державної мисливської охорони, що наділена більш широкими повноваженнями ніж поліція, прокуратура та інші правоохоронні органи

Важливе значення для успішного проведення охоронних заходів має кадрове забезпечення мисливського господарства, яке в Україні залишається у плачевному стані: спеціальність мисливствознавець – не запитувана, непопулярна серед молоді і деградує у суспільстві, не кажучи вже про спеціальність єгер, якій у країнах ЄС надають великого значення, де є ціла єгерська школа, курси підвищення кваліфікації тощо. Те саме стосується і експертів трофейної справи та з мисливського собаківництва.

Для створення механізму, що забезпечить ефективне використання мисливських угідь, необхідно перш за все, запровадити надання мисливських угідь у користування мисливському колективу, як юридичній особі (ефективність такої моделі ведення мисливського господарства підтверджується практикою, зокрема в Польщі, Словаччині, Угорщині, Чехії, прибалтійських країн).

Ми постійно чуємо нарікання, що у наших мисливців не вистачає культури, традиції загублені й не передаються з покоління до покоління, а от на заході ж навпаки, мисливські традиції свято шанують.

У будь-якій країні ЄС без знань традицій, тебе ніколи не приймуть у мисливці. Знання мисливської культури – одне з головних розділів екзаменаційних білетів, які потрібно знати, як «отче наш», якщо хочеш стати мисливцем. І знання ці потрібно накопичувати, зберігати, передавати іншим і самому виконувати, інакше не бути тобі мисливцем ніколи.

Мисливець у ЄС – це зразок носія традицій і головний захисник природи. Їх там поважають і шанують всі, від малого до старого. Представники мисливської громади є і в парламенті, і в місцевій владі, і серед поліцейських, і серед вчених, і вчителів.

У ЄС дітей мріють стати мисливцями, коли подорослішають, і не для того, щоб володіти зброєю чи стріляти по диких тваринах, ні, все навпаки, головна мета мисливця – зберігати і примножувати диких тварин, за це і поважають там мисливців. Чи то у Польщі, чи у Німеччині, чи то Австрії ніхто не намагається заборонити полювання, тому що всі розуміють, що мисливство – це традиція, яка зберігається тисячоліттями, це частина історії країни.

Незалежне вибіркове опитування YouGov (ЮГОВ) понад 7000 європейців із п'яти країн в минулому році продемонструвало, що більшість громадян Євросоюзу НЕ ПРОТИ полювання. 77% населення ЄС схвалюють або нейтрально ставляться до мисливства.

(Слайд 14)

Кроки збереження та відновлення мисливської галузі України, які є одночасно є і пропозиціями до Резолюції сьогоденішнього Круглого столу:

1. Звернутись до Міндовкілля та ОВА щодо якнайшвидшого надання можливості користувачам мисливських угідь регулювати чисельність мисливських тварин (Наказ погодження Лімітів і норм, а також погодження ОВА Наказів користувачів мисливських угідь про проведення сезону полювання). Це першочерговий, екстрений крок, який миттєво реанімує мисливську галузь («укол адреналіну») без будь-яких фінансових інвестицій з держбюджету на що потрібна лише воля влади. Окрім економічного результату, цей захід, також, набагато ефективніше і економічніше вакцинації, миттєво зменшить загрози, що надходять від хижаків та загасить суспільне напруження.

2. Звернутись до Президента України з проханням доручити Кабінету Міністрів України вжити вичерпних заходів щодо забезпечення євроінтегрованого розвитку мисливського господарства, захисту трудових і соціальних прав суб'єктів, працівників і донорів цієї важливої природоохоронної галузі, яка виконує виняткові й безальтернативні функції у забезпеченні екологічного, епізоотичного, продовольчого, економічного та загальнобезпекового благополуччя всіх розвинених країн Європи.

3. Звернутись до Екологічного Комітету ВРУ щодо розробки оновленого Закону «Про мисливське господарство та полювання», який враховуватиме нинішні українські реалії та євроінтеграційні процеси країни.

4. Звернутись до Екологічного Комітету ВРУ щодо відновлення розгляду Законопроекту № 8033 відносно відтермінування плати за угіддя на період воєнного стану, який надійшов на розгляд Комітету у вересні 2022 року.

5. Звернутись до Міндовкілля та Кабміну щодо якнайшвидшого затвердження Стратегії розвитку мисливського господарства, якою в тому числі передбачено механізми функціонування мисливської галузі під час воєнного стану і в мирний час.

6. Звернутися до Європейської Комісії та партнерських міжнародних організацій з ініціативою віднайти спільні можливості та запропонувати прийнятні механізми політичної, правової та фінансової підтримки для користувачів мисливських угідь України в питаннях вольєрного та фермерського розведення диких тварин з метою повоєнного відновлення тваринного світу України.

7. Звернутися до Кабміну, а також Національних академій наук та іноземних організацій з клопотаннями, за європейськими прикладами провести всебічні офіційні дослідження зі встановлення комплексу екологічних, економічних та соціальних вигод від ведення мисливського господарства, в тому числі – з урахуванням потенційних втрат біорізноманіття від

неконтрольованої життєдіяльності фауни та браконьєрства; нанесення збитків лісовій та рослинницькій галузям від прямих потрав і можливих експортних обмежень зернових через зараження високопатогенними вірусами диких тварин, як то африканська чума свиней; а також в контексті запобігання поширенню епізоотій та подолання їх прогнозованих наслідків, як для галузей сільськогосподарського тваринництва, так і населення України в цілому.

Якщо все це буде пораховано, тоді всім нашим державним посадовцям нарешті стане зрозуміло, що забута ними галузь – не беручи від держави ні копійки, будучи обкладеною несправедливими податками з усіх боків, щороку економить державі сотні мільярдів гривень та рятує невідомо скільки сотень чи тисяч життів наших громадян! Взамін на це ми просимо в державних чиновників не стільки допомоги, як хоча б дати можливість спокійно працювати та розвиватися, як то відбувається з мисливськими галузями країн ЄС, куди ми всі, начебто, так прагнемо.

На жаль, час для таких досліджень надзвичайно відповідний і було б добре, якби ми та державна влада ним скористалися й спільно почали діяти на благо екологічного, епізоотичного та загальнобезпекового благополуччя нашої країни.

Дякую за увагу, колеги!